

Журналістські розслідування порушень морських прав України в окупованому Криму

К.В.Яресько, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри управління соціальними комунікаціями Харківського національного економічного університету імені С.Кузнеця

В доповіді представлено проект громадянської журналістики, в якому здійснюються розслідування незаконних судозаходів у закриті кримські порти та інші питання порушень прав України в окупованому Криму.

The article presents a civil journalism project investigating illegal calls at closed Crimean ports and other violations of Ukraine's rights in the occupied Crimea.

Захист морських прав України є актуальним та першорядним серед загальних безпекових питань, які постали перед нашою державою з початком міжнародної збройної агресії, одним з проявів якої є окупація території Автономної республіки Крим. В умовах війни великого значення набуває журналістське розслідування як спосіб висвітлення ситуації на окупованих територіях України, до яких нема вільного доступу, де не функціонують свободні ЗМІ, системно вчиняються дії з перешкоджанню журналістської діяльності. Саме засобами, які відносяться до розслідувального жанру журналістики, можливо здійснювати дистанційний моніторинг ситуації шляхом збору інформації з відкритих джерел, на цій основі створювати інформаційні матеріали, які мають велике суспільне значення як для інформування громадськості, так і для використання державними органами, зокрема в кримінальних та міжнародних провадженнях.

Жанр журналістського розслідування має перспективи для використання як у ЗМІ, так і в різноманітних видах медійної активності, з'явившихся останнім часом в українському інформаційному просторі, які можна віднести до громадянської журналістики та блогінгу.

Розглянемо особливості здійснення журналістських розслідувань на прикладі роботи проекту інформаційної протидії порушенням морських прав України в окупованому Криму, матеріали якого регулярно публікуються на сайті Myrotvorets.News [1].

Дослідницька група працює на волонтерських засадах, матеріали виходять на сайтах, які не є традиційними ЗМІ, тому можна цей проект віднести до громадянської журналістики. Перші публікації з даної теми з'явилися у жовтні 2016 року на сайті InformNapalm [2, 3].

За цей час оприлюднено більше 280 статей, в яких зібрані докази незаконних судозаходів, дані про суда-порушники та їх менеджмент, встановлено особи моряків, які вчинили порушення Державного кордону України, викладено аналітичні висновки та прогнози, зафіксовані численні випадки порушень правил безпеки судноплавства; документовано незаконну діяльність окупаційної влади Криму. Журналістські матеріали

використовуються державними органами України у кримінальних та міжнародних провадженнях, при здійсненні міжнародної взаємодії.

Характеристика дослідження:

- проблемне: присвячено дослідженню проблеми порушення морських прав України та впровадженню ефективних способів інформаційної протидії;
- спеціалізоване: розраховано на підготовлену цільову аудиторію, для розповсюдження матеріалів необхідно створювати додаткові журналістські матеріали, розраховані на широку аудиторію;
- хронологічне: здійснюється on-line документування;
- тривале за часом: дослідження триває вже 2 роки;
- аналітичне: аналізуються факти, доводяться зв'язки, здійснюються прогнози тощо;
- складне за структурою: розглядаються різні аспекти досліджуваної проблеми, використовуються різноманітні способи подачі матеріалу;
- дистанційне: проводиться без доступу на окуповану територію.

В проекті журналістських розслідувань порушень морських прав України можна виділити такі інформаційні процеси:

- збір інформації через пошук у відкритих джерелах;
- аналіз інформації, встановлення зв'язків та невідомих раніше фактів;
- перетворення інформації для наочності, безпеки та ін.;
- забезпечення юридичної сили документів;
- зберігання інформації on-line;
- презентація результатів дослідження у вигляді розслідувальських статей, які містять велику кількість документального матеріалу – фото, відео, скріншоти з судноплавних порталів і баз даних тощо.

Отже, журналістські розслідування, які базуються на відкритих інформаційних джерелах, особливо актуальні в умовах окупації, коли майже відсутня можливість здійснювати збір інформації в інший спосіб. Організація роботи дослідницької групи, спрямована на забезпечення юридичної сили зібраних документів, робить матеріали журналістських розслідувань придатними для застосування державними органами, які займаються кримінальними та міжнародними провадженнями щодо захисту морських прав України та в суміжних сферах.

Джерела.

1. Інформаційний портал Центру «Миротворець». Рубрика «Крим в окупації» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://myrotvorets.news/category/seakrime/>
2. Баронін А, Яресько К. та ін. Тайный груз из Сирии в Крым: что привезла Nadalina? Part 1. - // Сайт InformNapalm [Електронний

ресурс] – Режим доступу : <https://informnapalm.org/29068-gruz-krym-syria-part1/>

3. Баронін А, Ярьсько К. та ін. Тайный груз из Сирии в Крым: офшоры и торговля оружием. Part 2. - // Сайт InformNapalm [Электронный ресурс] – Режим доступу : <https://informnapalm.org/29067-gruz-syria-krym-ofshory-part-2/>